

TABIAT VA JAMIYAT MUNOSABATLARI UYGUNLASHUVI: EKOLOGIK MADANIYAT VA EKOLOGIK TAFAKKUR

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20635689>

X Muhiddinova *NamDTU*

M. Mamajonov

B.Adxamov *Beznes bashqaruv fakultet 13 A-L-24i*

Аннотация. Мақолада янги Ўзбекистон шароитида инсон экологиясини муҳофаза қилиш такомиллаштиришининг долзарб масалалари очиб берилган. Муаллиф инсон экологияси табиат жамият уларнинг мазмуни, моҳияти улар уртасидаги муносабатларни уйғунлиги жамиятда олиб борилаётган ислохотлар натижаси билан боғлиқлигини таъкидлайди. Яшил макон концепцияси жамият экологик юксалиши давом этаётган даврида, ижтимоий иқтисодий жараёнларда экологик мувозанатни сақлашишга бевосита хизмат қилади.

Калит сўзлар. Экология табиат, инсон яшил иқтисод, яшил макон атроф муҳит, хавфсизлик.

HARMONIZATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN NATURE AND SOCIETY: TOWARDS A SUSTAINABLE GREEN SPACE

X Muhiddinova *NamDTU*

Abstract. The article explores the urgent issues and innovative mechanisms for improving the protection of human ecology in the context of New Uzbekistan. The authors emphasize the interrelation and harmony between human ecology, nature, and society, and their essential connection to the ongoing reforms in the country. The "Green Space" concept directly contributes to maintaining ecological balance during the period of environmental progress and within socio-economic processes.

Keywords: Ecology, nature, human, green economy, green space, environment, safety.

ГАРМОНИЗАЦИЯ ОТНОШЕНИЙ МЕЖДУ ПРИРОДОЙ И ОБЩЕСТВОМ: К УСТОЙЧИВОМУ ЗЕЛЁНОМУ ПРОСТРАНСТВУ

X Muhiddinova

NamDTU

Аннотация. В статье раскрываются актуальные вопросы и инновационные механизмы совершенствования охраны экологического состояния человека в условиях Нового Узбекистана. Авторы подчеркивают, что экология человека, природа, общество, их сущность и содержание, а также гармония во взаимоотношениях между ними тесно связаны с проводимыми реформами в обществе. Концепция «Зеленое пространство» напрямую способствует сохранению экологического баланса в период экологического подъема и в социально-экономических процессах.

Ключевые слова: Экология, природа, человек, зеленая экономика, зеленое пространство, окружающая среда, безопасность.

Yangi O'zbekiston uchinchi uyg'onish davrini bosib o'tayotgan bir paytda, O'z o'zining ijtimoiy taraqqiyotiga ekologik va axloqiy tamoyillarni rivojlantirish chorrahada turibdi. O'zbekistonda ekologik munosabatlarni insonparvarlashtirish barqaror rivojlanish, ijtimoiy tenglik va axloqiy mas'uliyatni rag'batlantiradigan innovatsion mexanizmlarni qabul qilishni nazarda tutadi.

Tabiat va jamiyat o'rtasidagi munosabatlar barqaror rivojlanish va atrof-muhitni muhofaza qilishda muhim ahamiyatga ega. O'zbekistonda yashil makon milliy konsepsiyasi shaharsozlik va rivojlanish strategiyalariga ekologik masalalarni kiritish orqali ushbu munosabatlarni uyg'unlashtirishga qaratilgan sa'y-harakatlarni o'zida mujassam etgan. Yashil makon milliy kontsepsiyani shakllantirishda tabiat va jamiyat munosabatlarni muvofiqlashtirish, ushbu transformatsion jarayonda yuzaga keladigan muammolar va imkoniyatlarni ko'rib chiqadi.

Yashil maydon milliy kontsepsiyasini shakllantirishda tabiat va jamiyat munosabatlarni muvofiqlashtirish jarayoni bir qator muammolarga duch keladi. Ushbu muammolarni hal qilish yashil maydon tashabbuslarining muvaffaqiyatli amalga oshirilishi va barqarorligi uchun juda muhimdir.

Cheklangan moliyaviy va texnik resurslar yashil maydonlarni rivojlantirish va saqlashga to'sqinlik qilishi mumkin. Yashil maydon loyihalarini moliyalashtirishni ta'minlash, ayniqsa, iqtisodiy ustuvorliklar ekologik muammolarga soya solishi mumkin bo'lgan kontekstlarda ko'pincha jiddiy muammo hisoblanadi. Davlat-xususiy sheriklik, yashil obligatsiyalar va xalqaro yordam kabi innovatsion moliyalashtirish mexanizmlari ushbu resurslar cheklovlarini hal qilishga yordam beradi.

: Institutsional inertsiya va o'zgarishlarga qarshilik yashil maydonlarni rejalashtirish jarayonlariga integratsiya qilishda muvaffaqiyatga

to'sqinlik qilishi mumkin. Byurokratik to'siqlar, davlat idoralari o'rtasida muvofiqlashtirishning yo'qligi va siyosatning etarli darajada amalga oshirilmasligi yashil maydon tashabbuslariga putur etkazishi mumkin. Boshqaruv tizimini mustahkamlash, idoralararo hamkorlikni rag'batlantirish va siyosatning uyg'unligini ta'minlash ushbu to'siqlarni bartaraf etishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Tez urbanizatsiya yashil maydonlarni saqlash va kengaytirish uchun jiddiy muammo tug'diradi. Shaharlar o'sib borishi bilan uy-joy, infratuzilma va iqtisodiy faoliyat uchun yerga bo'lgan talab yashil hududlarning tajovuzkorligiga olib kelishi mumkin. Shahar rejalashtirish barqaror va mustahkam shaharlarni yaratish uchun yashil maydonlarni shahar dizayniga kiritish bilan rivojlanish ehtiyojlarini ekologik muhofaza qilish bilan muvozanatlashi kerak.

Iqlim o'zgarishining ta'siri: Iqlim o'zgarishi yashil maydonlarga katta xavf tug'diradi, ularning salomatligi va chidamliligiga ta'sir qiladi. Ekstremal ob-havo hodisalari, yog'ingarchilikning o'zgarishi va haroratning ko'tarilishi yashil maydonlarni buzishi va ularning ekologik foydasini kamaytirishi mumkin. Yashil maydonni rejalashtirish va boshqarishni iqlim o'zgarishi ta'sirini hisobga olish uchun moslashtirish ularning barqarorligini ta'minlash uchun juda muhimdir.

jamoatchilik xabardorligi va faolligining past darajasi yashil maydon tashabbuslarining muvaffaqiyatini cheklashi mumkin. Jamiyatning keng ko'magisiz yashil maydonlarni rivojlantirish va saqlashga qaratilgan harakatlar qarshilik yoki e'tiborsizlikka duch kelishi mumkin. Jamoatchilikni qo'llab-quvvatlash va atrof-muhitni muhofaza qilish madaniyatini oshirish uchun keng qamrovli tushuntirish va ta'lim kampaniyalari zarur.

i

Qiyinchiliklarga qaramay, yashil maydon milliy kontseptsiyasini shakllantirishda tabiat va jamiyat munosabatlarini muvaffaqiyatli muvofiqlashtirish uchun ko'plab imkoniyatlar mavjud. Ushbu imkoniyatlardan yashil maydon tashabbuslarining samaradorligi va barqarorligini oshirish uchun foydalanish mumkin.

Innovatsion siyosat yondashuvlari yashil maydonlarni rivojlantirish va kengaytirishga yordam beradi. Yashil infratuzilmani rag'batlantiradigan, erdan barqaror foydalanishni rag'batlantiradigan va ekologik masalalarni shahar rejalashtirishga integratsiyalashgan siyosat yashil maydon tashabbuslari uchun qulay muhit yaratishi mumkin. Siyosat innovatsiyasi, shuningdek, yashil qurilish standartlarini qabul qilishni, shahar o'sishi chegaralarini belgilashni va xususiy er egalari tabiiy hududlarni saqlab qolish

uchun rag'batlantirishni ham o'z ichiga olishi mumkin.

Yashil maydon tashabbuslariga rahbarlik qilish uchun jamoalarni kuchaytirish ularning ahamiyati va ta'sirini oshirishi mumkin. Shahar bog'lari, mahalla bog'lari va tabiatni muhofaza qilish kabi jamiyatlar tomonidan olib borilayotgan loyihalar mahalliy resurslarni safarbar qilishi va mulkchilik tuyg'usini rivojlantirishi mumkin. Jamoat tashkilotlarini qo'llab-quvvatlash va boshlang'ich tashabbuslar uchun resurslar bilan ta'minlash ularning yashil maydonni rivojlantirishga qo'shgan hissasini oshirishi mumkin.

Turli manfaatdor tomonlar, jumladan, davlat idoralari, nodavlat tashkilotlar, biznes va ilmiy muassasalar bilan hamkorlik aloqalarini o'rnatish yashil maydon tashabbuslari uchun mavjud imkoniyatlar va resurslarni oshirishi mumkin. Hamkorlikdagi sa'y-harakatlar turli xil tajribalarni qo'llashi, bilim almashinuvini osonlashtirishi va loyihalarni moliyalashtirishni ta'minlashi mumkin. Xalqaro hamkorlik ham ilg'or tajribalar va innovatsion yechimlardan foydalanish imkonini beradi.

Texnologiyadagi yutuqlar yashil maydonlarni rejalashtirish, rivojlantirish va boshqarish uchun yangi vositalarni taklif qiladi. Aqlli shahar texnologiyalari, Internet qurilmalari va ma'lumotlar tahlili resurslardan foydalanishni optimallashtirish, atrof-muhit sharoitlarini kuzatish va fuqarolarni yashil maydonlarni boshqarishga jalb qilishi

mumkin. Texnologiya, shuningdek, real vaqt rejimida fikr-mulohaza va jamoatchilikni jalb qilish imkonini beruvchi raqamli platformalar orqali jamoatchilik ishtirokini kuchaytirishi mumkin.

Yashil joylarni shahar dizayniga kiritish yanada yashashga yaroqli va bardoshli shaharlarni yaratishi mumkin. Biofilik dizayn, yashil tomlar va vertikal bog'lar kabi barqaror shahar dizayni tamoyillari tabiatni qurilgan muhitga birlashtirishi mumkin. Ushbu yondashuvlar shahar biologik xilma-xilligini oshirishi, mikroiklimni yaxshilashi va estetik va rekreatsion imtiyozlar berishi mumkin.

Yashil joylar ekoturizm, barqaror qishloq xo'jaligi va yashil ish o'rinlari orqali iqtisodiy imkoniyatlar yaratishi mumkin. Tabiat yo'llari, tashrif buyuruvchilar markazlari va ta'lim dasturlari kabi ekoturizm infratuzilmasini rivojlantirish sayyohlarni jalb qilishi va daromad keltirishi mumkin. Shahar fermalari va bog'lar kabi barqaror qishloq xo'jaligi tashabbuslari yangi mahsulotlar bilan ta'minlashi va mahalliy ish joylarini yaratishi mumkin. Yashil ish o'rinlari, jumladan, obodonlashtirish, tabiatni muhofaza qilish va ekologik ta'lim iqtisodiy rivojlanishga hissa qo'shishi mumkin.

Yashil maydon milliy konsepsiyasini shakllantirishda tabiat va jamiyat munosabatlarini muvofiqlashtirish kompleks va ko'p qirrali jarayon bo'lib, yaxlit yondashuvni

talab qiladi. Ushbu bo‘lim yashil maydonlarning kontseptsiyasini, tabiat va jamiyat munosabatlarini muvofiqlashtirishdagi muammolar va imkoniyatlarni hamda barqaror rivojlanishni ta‘minlovchi innovatsion mexanizmlarni o‘rganib chiqdi.

Yashil maydonlar ekologik muvozanatni saqlash, ijtimoiy imtiyozlar berish va iqtisodiy rivojlanishga hissa qo‘shishda muhim rol o‘ynaydi. Shu bilan birga, yashil maydonlarni rejalashtirish va rivojlantirishga integratsiyalash jarayoni resurslar cheklovlari, institutsional to‘siqlar, urbanizatsiya bosimi, iqlim o‘zgarishi ta‘siri va aholining xabardorligi va faolligining pastligi kabi muhim muammolarga duch kelmoqda.

Ushbu qiyinchiliklarga qaramay, tabiat va jamiyat munosabatlarini muvaffaqiyatli muvofiqlashtirish uchun ko‘plab imkoniyatlar mavjud. Innovatsion siyosat yondashuvlari, jamoatchilik

tashabbuslari, hamkorlik bilan ishlash, texnologik yutuqlar, barqaror shahar dizayni va iqtisodiy imkoniyatlar yashil maydon tashabbuslarining samaradorligi va barqarorligini oshirishi mumkin.

O‘zbekistondagi yashil maydon milliy konsepsiyasi uchinchi Uyg‘onish davri tamoyillarini o‘zida mujassam etgan bo‘lib, ekologik barqarorlik, ijtimoiy tenglik va axloqiy mas‘uliyatni ta’kidlaydi. Ushbu tamoyillarni o‘zlashtirib, mavjud imkoniyatlardan unumli foydalangan holda O‘zbekiston ham insonlar, ham sayyoramiz farovonligini birinchi o‘ringa qo‘yadigan barkamol va barqaror jamiyatni yaratishi mumkin. Kollektiv sa’y-harakatlar, innovatsion fikrlash va qat’iy sadoqat tufayli O‘zbekiston barqaror rivojlanish yo‘lida yetakchi va kelajak avlodlar uchun umid chirog‘i bo‘lib chiqishi mumkin.